

LUA

– når alkoholopvækst bliver en styrke

*Vinkler fra
forskning, psykologisk teori og klinisk praksis*

v. Helle Lindgaard

Præsentation

- Helle Lindgaard, psykolog, ph.d.
- Egen psykologvirksomhed (før Århus Universitet/CRF)
- Forskning, formidling/undervisning, supervision/terapi
- Alkohol/stof, især familier/børn, siden 1995
- Ph.d: Voksne børn fra familier med alkohol/mestring og modstandsdygtighed
- NKR for alkoholbehandling
- Baggrundsgruppe Socialstyrelsen/Behandlingstilbud til børn/unge

psykolog@hellelindgaard.dk

www.hellelindgaard.dk

HELLE LINDGAARD, cand.psych., phd.

Forskning, formidling og rådgivning

Konference LUA 2018

Program

"Når historien bliver historie"

– Lænkens tilbud til VBA'er: VBA-forløb og LUA

- Hvad er problemfeltet?
- Undersøgelsen
- Hvem undersøgte vi?
- Hvad fik/tog de?
- Hvad fandt vi - Forandring/udvikling
- Forandrings-agenter
- Visioner/anbefalinger

Sproglig/faglig afklaring

- Retorik er afgørende!
- Stigmatisering
- "Misbrug", "afhængighed", "problematiske brug" = rusproblemer/alkoholproblemer
- Primært alkohol, men rusmidler
- Primært VBA i dag – tidlig forebyggelse ...
- VBA'erne/familier: Mangfoldighed!

Alkohol/misbrug koster

Alkohol og andet misbrug
forårsager

flere dødsfald, mere sygdom og mangeltilstande
end nogen anden forebyggelig helbredstilstand

(Chan 2003, Schneider Institute for Health Policy)

Sædvanligvis kun den faktor vi "regner" med!

Alkohol/misbrug koster

- familien

De sundhedsmæssige udgifter
til familiemedlemmer til alkohol- og
stofmisbrugere

er **4x større**

end udgiften til familier uden misbrug,
også sammenlignet med familier med andre
kroniske lidelser som diabetes og astma

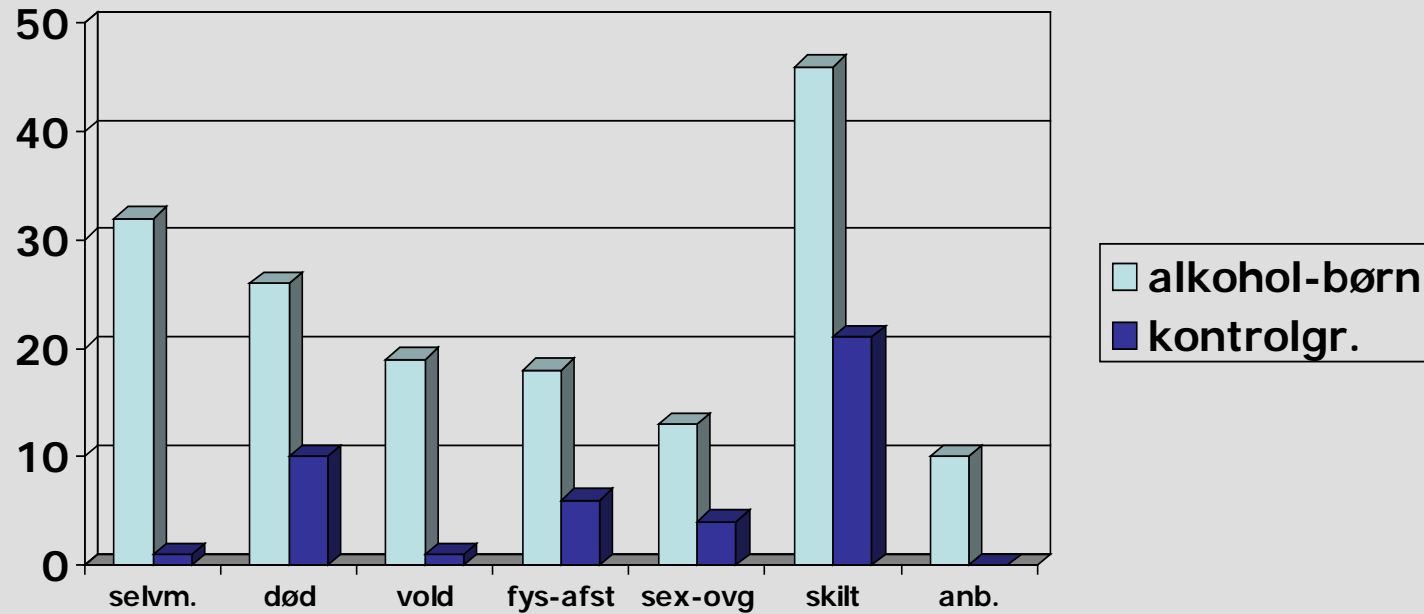
(Ray et al., 2009)

Alkohol/misbrug koster

- familien

- 5x højere brug af psykiatrien (især depression)
- 2x højere brug af skadestue
- I højere grad helbreds-mæssige problemer (ex. Hjertelidelser, diabetes, astma, rygsmerter, ulykker)
- Flere (langtids-)sygemeldinger

VBA'ernes opvækst/andre

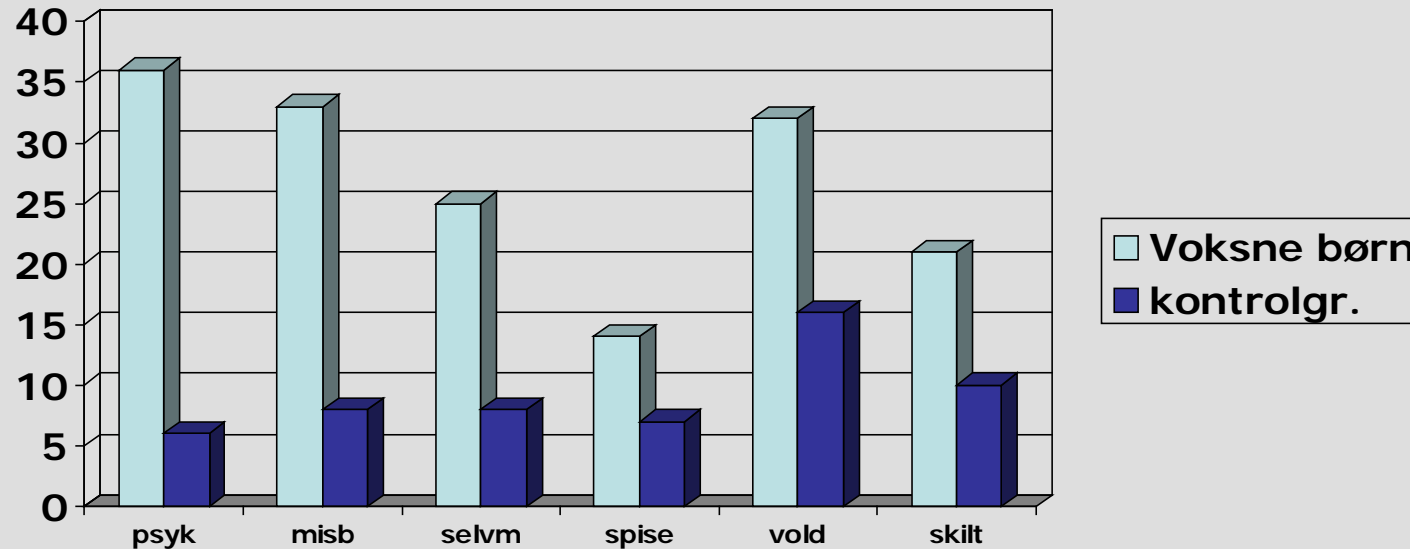
HELLE LINDGAARD, cand.psych., phd.

Problemfeltet børn/unge, bl.a.:

- Identitet, følelser, behov og grænser, jeg-fokus
- Generelt lavt selvværd
- Depression, angst, selvmord, ADHD, OCD, PTSD
- Spiseforstyrrelser, selvskadende adfærd
- Hyperaktivitet, impulsstyret, koncentrationsbesvær
- Søvnproblemer, mareridt
- Psykosomatik (mavepine, hovedpine etc.)
- Livs- og problem-mestring
- Misbrugsproblemer
- Isolation og ensomhed ift. venner/fritidsaktiviteter
- Afvigende adfærd – Kriminalitet, vold, bander og lign.
- Forstyrret skolegang/uddannelse
- Tidlig voksenadfærd (parforhold, bolig, forældreskab)

VBA'ernes trivsel som voksne

HELLE LINDGAARD, cand.psych., phd.

Forskning, formidling og rådgivning

Konference LUA 2018

Problemfeltet – VBA, bl.a.

- Identitet, følelser, behov og grænser, jeg-fokus
- Generelt lavt selvværd
- Depression, angst, selvmord, ADHD, OCD, PTSD
- Spiseforstyrrelser, selvskadende adfærd
- Hyperaktivitet, impulsstyret, koncentrationsbesvær
- Søvnproblemer, mareridt
- Psykosomatik (mavepine, hovedpine etc.)
- Livs- og problem-mestring
- Misbrugsproblemer
- Relationelle problemer: Ensomhed og konflikt
- Afvigende adfærd – Kriminalitet, vold, bander og lign.
- Forstyrret uddannelse/job
- Parforhold, forældre-udfordringer

HELLE LINDGAARD, cand.psych., phd.

Undersøgelsen

Formål:

- Belyse deltagerne og deres udvikling undervejs
- Antagelser om forandrings-agenter – VBA/LUA ("psykologfaglig vinkel", ej studie)

Undersøgelsen

- Spørgeskema + interview
- Start/Slut/Opfølgning
- Hvad:
  - Psykisk og fysisk sundhed (CORE, PTSD etc.)
  - Familie og sociale relationer (WSAS, konflikter, job, partner, forældre, børn, etc.)
  - VBA/LUA evaluering og tilfredshed
- 97 VBA'er - 2014-17
- 1-4 VBA-forløb (33% 2-4 forløb) + LUA (44%)

Hvem er de?

- **Alder:** 17-55 år (33 år)
- **Køn:** 73% kvinder/27% mænd
- **Alk:** 66% alk-far, 66% alk-mor, 34% alk-begge, 28% andet misbrug også
- 17% partner
- **Overgreb:** 50% vold, 86% psykiske, 20% seksuelle, 53% materielle, 45% angst f overgreb

Hvad skete der?

Øget psykisk sundhed

- Mindre psykisk belastning/mindre sårbarhed
- Øget evne til at mærke/udtrykke følelser/behov/grænser
- Øget evne til at regulere følelser
- Mindre grænseoverskridende adfærd

Hvad skete der?

Øget autencitet, styrke og retning

- Øget selvforståelse og selvindsigt
- Øget selvværd
- Mere ro, balance, stabilitet
- Mindre tabu, skam- og forkerthedsfølelse
- Flere konstruktive mønstre/strategier
- Øget evne til navigation i eget liv, finde retning og træffe sunde valg

Hvad skete der?

Øget relationskompetence

- Autentisk, ærlig, mindre grænseoverskridende
- Parforhold: Sundt, loyal, forpligtede, autentisk
- Egne børn: øget evne til at læse, rumme og spejle følelser, tanker/hensigter
- Egne forældre/alkohol-mestring: afgrænse, ansvar, skyld, mindre bekymring/tanke/tid, mindre belastning

Hvad skete der?

Øget job/uddannelsesfunktion

- Starter på uddannelse
- Får job
- Skift til det bedre
- Forøget glæde/tilfredshed med job/kolleger

VBA - udbytte

Stort udbytte og tilfredshed

- Subjektivt stort udbytte af VBA-forløbet
- Vil anbefale det

VBA - udbytte

- Alle på nær tre deltagere = udbytte over middel
- $\frac{3}{4}$ -dele højt/meget højt udbytte
- Alle, undtagen en enkelt vil anbefale VBA

VBA - udbytte

- Fantastisk hjælp der virker
- Unikt tilbud
- Skaber forandring og udvikling
  - Life-changer, redder livet
- Bliver mødt, rummet og forstået
- Ønsker det for andre også

VBA – det bedste

- Fri-rum, plads til at være sig selv
- Spejling og anerkendelse, ikke at føle sig forkert
- Begynde at kunne mærke egne følelser og behov
- Få øje på mønstre og strategier
- Få værktøj til nye handlemuligheder

VBA - anderledes

- **Specifik viden** om VBA-problematikken
- **Årsag** i stedet for symptom
- Et **spejl** i stedet for en mur

*"Som at blive genkendt,
før man selv har set sig selv"*

Hvad skabte forandring - VBA

- Psykoedukation
  - VBA
  - Vold og overgreb
- Eksternalisering
- Spejling
- Forsvars-/overlevelsesstrategier
- Mestrings-strategier
- Arbejdspunkter

Hvad skabte forandring - VBA

- Gruppen og fællesskabet
- Flere forløb
- "Nye" og "gamle" deltagere
- To behandlere, der kan noget forskelligt

Hvad skabte forandring

Psykologisk vinkel

- Kognitiv, narrativ praksis
- Mentalisering, følelsesregulering
- Forsvars- og overlevelsesstrategier
- Mestringsstrategier
- SOC

VBA – konklusion/udbytte

- Identitet
- Kompas
- Værktøjskasse

“Glæde, styrke, stolthed og retning”